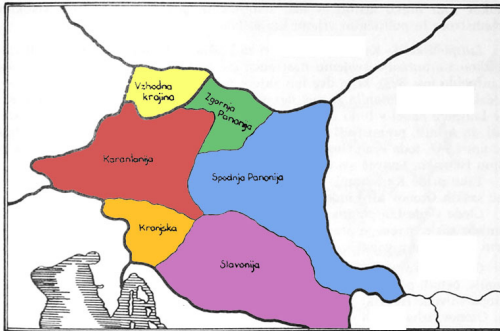

Pisni preizkus znanja

Razvoj zgodovinskih dežel in Slovenci

Violeta Gerden

Kraljestvo Karantanija (regnum Carentano) za časa Arnulfa Koroškega (po 876), vojvode, kralja in cesarja. Naziv „kraljestvo“ priča o lastni državnosti, katere temelj je bilo staro rodovno pravo slovenske Karantanije.

(http://sl.wikipedia.org/wiki/Slika:Diex_Wehrkirche_02.jpg (dostop: 8. 9. 2012).)

(Digitaliziral Luka Rudman, dijak Ekonomeks šole Novo mesto.)

Srečanje grofa Coroninija s puntarji pri Solkanu 27. marca 1713. (Tone Kralj, olje na platnu, 1972, hrani Tolminski muzej.)

Ime in priimek:		Razred:	
Možne točke:		Dosežene točke:	
		Ocena:	

KRITERIJ:

- 50–61 % – zadostno
- 62–75 % – dobro
- 76–88 % – prav dobro
- 89–100 % – odlično

Odgovore pišite z nalivnim peresom ali kemičnim svinčnikom. Pišite jasno in čitljivo, saj se nejasni, nečitljivi in nepravilni odgovori točkujejo z nič točkami. Želim vam veliko uspeha!

Karantanija, Karniola, Spodnja Panonija

1. Preberi zgodovinsko besedilo, analiziraj sliko ter **oba vira primerjaj!** Zapiši ugotovitve. (2 t)

Vojvodo so preoblekli v kmečko obleko (sive hlače, siv suknjič z rdečim pasom, rdečo torbo, siv plašč, siv klobuk s sivo torbico in kmečke čevlje z rdečimi vezalkami. /.../

(Grafenauer, B. (1994). Ustoličevanje koroških vojvod in Benedik, M. et al. (1994). Dokumenti slovenstva, Ljubljana: Cankarjeva založba, str. 36, 37.)

(http://sl.wikipedia.org/wiki/Slika:Kaernten_herzogeinsetzung.jpg (dostop: 8. 9. 2012).)

2. Analiziraj zemljevid:

a) Zapiši, **iz katerih cerkvenih središč** se je k nam širilo krščanstvo. (2 t)

b) Iz zemljevida **izpiši sosede** Karantancev. (1 t)

c) V zemljevid **vnesi mejo**, ki jo je zaradi spora med dvema cerkvenima središčema določil Karel Veliki. (1 t)

(Narisala Michelle Murn, digitaliziral Timotej Škrlec.)

3. Preberi zgodovinsko besedilo ter primerjaj položaj Karantancev po letu 745 ter po uporabi Ljudevita Posavskega. (2 t)

“Takrat je njihov knez Borut po imenu ... prosil (Germane), naj mu pridejo na pomoč. Ti pa so naglo prišli, premagali Avare in zavezali Karantance ter jih podvrgli služnosti kraljev (frankovskih) in podobno tudi njihove sosedo. Nato so odpeljali s seboj na Bavarsko talce. Med njimi je Borutov sin, Gorazd po imenu, za katerega je njegov oče zaprosil, naj bo vzgojen po krščanskem načinu in pokristjanjen ...”

(Gestrin, F., Melik, V. (1985). Zgodovinska čitanka 6. razred. Ljubljana: DZS, str. 32.)

Srednjeveška mesta na Slovenskem

4. Katera mesta na Slovenskem (primorska ali mesta v notranjosti) so po tvojem mnenju imela boljši položaj? Svoje mnenje utemelji. (2 t)

Fevdalne rodbine na Slovenskem

5. Preberi zgodovinsko besedilo ter zapiši:

/.../ presvetli knez Sigismund /.../ je oba Celjana povzdignil v poknežena grofa. Odslej naj bi se imenovala omenjena dva Celjana ter njuni dediči in potomci plemeniti, pokneženi grofje in knezi rimskega cesarstva /.../ Postavljati in imeti smejo v vseh svojih grofijah, gospostvih in deželah popolna in prava okrajna sodišča /.../ Enako smejo izdajati tudi lastne novce /.../

(Klaič, N. (1982). Zadnji knezi Celjski v deželah Sv. krone. Celje: Kulturna skupnost občine, Zgodovinsko društvo Ljubljana in Zveza zgodovinskih društev Slovenije, str. 63.)

- a) Kateri **naziv** so pridobili Celjani in zakaj? (2 t)

- b) Iz besedila **izpiši pridobitve**, ki so jih Celjani s tem nazivom pridobili. (1 t)

c) Pridobitve razvrsti po pomembnosti ter svoj izbor utemelji. (2 t)

Turški vpadi, kmečki upori

6. Plemstvo, meščanstvo in kmetje so bili zaradi turških vpadov močno ogroženi, toda najhuje so bili prizadeti kmetje. Opiši videz **kmečkih taborov** in razloži **vzrok** za njihov nastanek. (2 t)

(<http://sl.wikipedia.org/wiki/Slika:Hrastovlie-Cerkev.jpg>
(dostop: 8. 9. 2012).)

7. Preberi zgodovinsko besedilo ter odgovori.

»Velik del /.../ davkov je šel za vzdrževanje Vojne krajine, vladar je namreč največji delež bremen za obrambo proti Turkom prenašal na svoje dedne dežele /.../. Občasna podpora je postala stalna obveznost. Hrvaške dežele same teh stroškov niso zmogle. Sredi stoletja je bila Štajerska dolžna vzdrževati Slavonsko krajino, Koroška in Kranjska pa sta imeli v oskrbi Hrvaško krajino. /.../ Po podatkih naj bi /.../ do leta 1594 za Vojno krajino odobrili 17,2 milijona goldinarjev /.../. Toda v tem času deželni stanovni niso več vedno zbrali dovolj davkov za odobreno vsoto in so se zato zadolževali. /.../ Posojila so najemali pri domačih bankirjih za 6-7 % obresti.«

(Gestrin, F. (1991). Slovenske dežele in zgodnji kapitalizem. Ljubljana: Slovenska matica, str. 21.)

a) Pojasni **pomen** Vojne krajine za slovensko ozemlje tako, da v pojasnilo vključiš dva argumenta. (2 t)

8. S pomočjo spodnjega besedila zapiši bistveno novost tolminskega kmečkega upora. (1 t)

Upor, ki so ga /.../ pričeli tolminski podložniki in se je zato zanj uveljavilo ime »veliki tolminski punt« je bil zadnje veliko uporno dejanje v zgodovini slovenskih kmečkih uporov, hkrati pa je v vsebino le-teh prinesel novost: upiranje državni oblasti za razliko od prejšnjih, ki so bili naperjeni proti zemljiški gospodi. Upor so povzročile predvsem nove davčne obveznosti, ki jih je predpisala država (davki na meso in vino), povod pa je bil izredno kruti način pobiranja.«

(Marušič, B. (1971). Po poteh velikega tolminskega punta 1713. Ljubljana: Založba Obzorja. Kulturni in naravni spomeniki Slovenije, prvi del, 55. zvezek, str. 3.)

9. S pomočjo spodnjega besedila navedi dva radikalnejša cilja upornikov hrvaško-slovenskega upora. (2 t)

»Nameravali smo odpraviti dajatve, davke in vsa druga bremena in pobiti tiste zemljiške gospode, ki so nam nasprotovali. Govorili smo tudi, da bomo potem, ko premagamo zemljiško gospodo, v Zagrebu ustanovili cesarsko oblast. Sami bi potem pobirali davke, dajatve in vse dohodke, sami bi tudi skrbeli za varnost naših meja, ker zemljiški gospodje tako ne skrbijo za meje.«

(Škaler, S. (1973). Boj za staro pravdo. Ljubljana: DZS, str. 51.)

([http://sl.wikipedia.org/wiki/Mrtva%C5%A1ki_ples_\(Hrastovlje\)](http://sl.wikipedia.org/wiki/Mrtva%C5%A1ki_ples_(Hrastovlje)) (dostop: 8. 9. 2012).)

Naziv: _____

Kraj: _____

Opis: _____

Reformacija in protireformacija na Slovenskem

11. Naštej in kratko pojasni dve zamisli o novi organizaciji šolstva, ki ju je Primož Trubar predstavil v *Cerkovni ordningi*. (2 t)

12. Deželni knez je na Slovenskem kljub augsburškemu verskemu miru moral večkrat popuščati plemstvu in meščanstvu.
Zapiši, zakaj je moral popuščati in kako. Svoje argumente utemelji. (2 t)

Reforme Marije Terezije in Jožefa II.

13. Ovrednoti pomen reform Marije Terezije in Jožefa II. za kmeta. (2 t)

